

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a gyermekek szexuális zaklatása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB kerethatározat hatályon kívül helyezéséről

(COM(2010) 94 végleges – 2010/0064 (COD))

(2011/C 48/24)

Előadó: **Madi SHARMA**

2010. július 22-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ.) 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a gyermekek szexuális zaklatása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB kerethatározat hatályon kívül helyezéséről

COM(2010) 94 végleges – 2010/0064 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2010. szeptember 2-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2010. szeptember 15–16-án tartott, 465. plenáris ülésen (a 2010. szeptember 15-i ülésnapon) 110 szavazattal, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB határozottan elítéli a gyermekek mindenfajta szexuális zaklatását és kizsákmányolását, és méltányolja, hogy az Európai Bizottság a 2004/68/IB kerethatározat új, objektívebb irányelvvel való felváltása révén erősíti Európa elkötelezettségét a gyermekek zaklatásának felszámolására. E bűncselekmények súlyosságát, az okozott kár mértékét, illetve a gyermekek világméretű kiszolgáltatottságának és sérülékenységének szintjét sohasem szabad alábecsülni. A gyermekek minden szinten megvalósítandó védelmét prioritásként kell kezelni, maximális támogatást nyújtva az áldozatoknak és az elkövetőknek, segítve ezzel rehabilitációjukat és elősegítve a jövőbeli szociális védelmet.

1.2 Az EGSZB újfent arra kéri azokat a tagállamokat, amelyek még nem tették meg, **illetve az új Lisszaboni Szerződés alapján működő Európai Uniót, hogy mielőbb írja alá és ratifikálja az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolással és szexuális visszaélésekkel szembeni védelméről szóló egyezményét, valamint a gyermekek jogairól szóló ENSZ-egyezmény gyermekkereskedelemlről, gyermekprostitúcióról és gyermekpornográfiáról szóló fakultatív jegyzőkönyvét**, hogy az EU eredményesen áttekinthesse, miként kezelje a gyermekekkel szemben visszaéléseket elkövető európaiakat. ⁽¹⁾ Az Európai Unió kétoldalú megállapodások keretében befolyást gyakorolhatna más európai orszá-

gokra (például Oroszországra vagy Bosznia-Hercegovinára), meggyőzve őket, hogy írják alá az egyezményt. **Az egyezmény rendelkezéseinek az uniós jogba való beillesztése a nemzeti ratifikációs eljárásoknál hatékonyabban elősegíti a nemzeti intézkedések gyors elfogadását, és biztosítja majd a végrehajtás hathatós nyomom követését.**

1.3 Fontos, hogy legyen egy, a bűnüldözést és a szexuális zaklatással vagy szexuális kizsákmányolással vádolt elkövetők elítélését szabályozó jogi keret, de **a megelőzés az, amelynek egész Európában elsődleges jelentőséget kell tulajdonítani, és azt a jogalkotással párhuzamosan kell kezelni.** A megelőzés az irányelv egyik fő céljaként szerepel, de az irányelv mégsem foglalkozik vele kellőképpen. Az EGSZB kibocsáthatna egy olyan véleményt, melyben áttekintené a megelőzés lépéseit, esettanulmányok révén bemutatva, milyen bevált gyakorlatokat alkalmaznak világszerte a civil szervezetek és a kormányok a prevenció mechanizmusok terén.

1.4 Az EGSZB azt javasolja, hogy hozzanak létre egy platformot az ilyen bűncselekmények kezelése terén bevált gyakorlatok cseréjére, jogalkotási és nem jogalkotási mechanizmusokat egyaránt igénybe véve a módszertani eszközök és a képzetek kifejlesztéséhez. Ennek a helyi szintű oktatás és tudatosságnövelés támogatása érdekében a civil szervezetekkel, a szociális partnerekkel és a nem kormányzati szervezetekkel folytatott szorosabb együttműködést is magában kellene foglalnia.

1.5 Az EGSZB felszólítja azokat az európai intézményeket (Európai Bizottság, Tanács, Európai Parlament), amelyek erős és privilegizált helyzetben vannak, hogy közösen gyakoroljanak nyomást a külső országokra, különösen a világ fejlett részein találhatóakra (például az Egyesült Államokra, Kanadára, Japánra, Ausztráliára és Oroszországra), követelve, hogy **távolítsák el** a gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló weboldalakat. Az EU-nak erőteljesebben kell fellépnie, hogy felelős cselekvést követeljen az ICANN ⁽²⁾-től.

⁽¹⁾ Lásd az alábbi EGSZB-veleményt: HL C 317., 2009.12.23., 43. o. Az Európa Tanács egyezménye a gyermekek szexuális kizsákmányolással és szexuális visszaéléssel szembeni védelméről, 2007. 10. 25., lásd: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/treaties/Html/201.htm>.

A tagországok, amelyek eddig még nem írták alá ezt az egyezményt: Cseh Köztársaság, Magyarország, Lettország és Málta (<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=201&CM=&DF=&CL=ENG>).

A gyermek jogairól szóló egyezményhez csatolt fakultatív jegyzőkönyv a gyermekkereskedelemlről, gyermekprostitúcióról és gyermekpornográfiáról; elfogadva: 2000. május, hatályba lépett: 2002. január. Lásd: <http://www2.ohchr.org/english/law/crc-sale.htm>. A gyermekek jogairól szóló egyezménynek ezt a fakultatív jegyzőkönyvét eddig a következő tagállamok nem ratifikálták: Cseh Köztársaság, Finnország, Írország, Luxemburg és Málta (http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtidsg_no=IV-11-c&chapter=4&lang=en).

⁽²⁾ Internet Corporation for Assigned Names and Numbers [Bejegyzett Nevek és Számok Internetszervezete].

1.6 Az EGSZB mindenekelőtt a gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló weboldalak eltávolítását, illetve ahol ez nem lehetséges, a weboldalak zárolását szeretné látni. E témában az EGSZB kidolgozhatja egy véleményt, amit az érintettekkel és a civil társadalommal az eltávolítás, illetve a zárolás hatásairól folytatott konzultáció követne.

1.7 Az EGSZB ösztönözné a tagállamokat, hogy használják ki a fenti új irányelv nyújtotta lehetőséget arra, hogy vitát nyissanak egy Európa-szerte egységes beleegyezési minimumkorhatár megállapításáról. A mobilitással, a bevándorlással és az Európa-szerte változóban lévő társadalmi értékekkel összefüggésben vitákat és konzultációkat kell tartani a „hagyományok” e területekre gyakorolt hatásáról.

1.8 Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság adjon világos meghatározást bizonyos fogalmakra, amelyek esetleg több értelmezési lehetőséget hagynak nyitva a nemzeti jogrendszerekbe való átültetéskor.

1.9 Az EGSZB kéri, hogy az irányelv rendelkezzen egy valamennyi tagállamra vonatkozó, egységes elévülési időtartamról. Adott esetben tovább is menne, javasolva, hogy az elévülés akkor kezdődjön, amikor az áldozat eléri a 18 éves kort.

1.10 Az EGSZB munkáját a gyermekvédelem területén dolgozó számos nem kormányzati szervezet és szakértő támogatta; az új irányelvre vonatkozó ajánlásaik weblapjukon találhatóak. (?) Az EGSZB elismeri a gyermekek védelménél dolgozó nem kormányzati szervezetek dicséretes munkáját, és nagyra értékeli, hogy az európai intézmények, az Európa Tanács és az ENSZ jogi mechanizmusokat kínálnak a gyermekek szexuális zaklatás elleni védelme területén.

2. Az új irányelv háttere és célkitűzései

2.1 Az EU elismeri a gyermekek jogait a Lisszaboni Szerződés (EUSz.) 3. cikkében és az Alapjogi Chartában, különösen a 24. cikkben és annak jogi alapjában, amely rögzíti azt a kötelezettséget, hogy fel kell lépni a gyermekek szükséges védelmének biztosítása érdekében. Ehhez arra van szükség, hogy a gyermekekkel kapcsolatos valamennyi fellépésnél – az ENSZ gyermekjogi egyezményével összhangban – **a gyermek érdeke legyen az elsődleges szempont.** Ez a gyermekek jogainak elősegítésére, védelmére és érvényesülésére irányuló politikákban – így például az EU ifjúsági stratégiájában, illetve belső és külső politikáiban – fejeződött ki.

2.2 Az új irányelv – az emberkereskedelem megelőzését és az ellene való küzdelmet, illetve az áldozatok védelmét célzó javaslatokkal, valamint a „biztonságosabb internet” programmal összhangban – a gyermekek védelmét illetően szilárdabb eljárási szabályokat és büntetőjogi szabályozást kíván meghonosítani a tagállamokban. A megelőző intézkedések hatékonysága az egész EU-ban növekedni fog, elkerülve az olyan helyzeteket, amikor az elkövetők úgy döntenek, hogy kevésbé szigorú szabályokat alkalmazó tagállamokba mennek át bűncselekményeik elköve-

tése céljából. A közös definíciók lehetővé tennék a hasznos közös adatok cseréjének előmozdítását, javítanák az adatok összehasonlíthatóságát, és megkönnyítenék a nemzetközi összetvetést.

2.3 Az új irányelv a következőkre terjed majd ki:

- informatikai környezetben elkövetett új típusú bűncselekmények, például **a szexualitásra való felhívás („grooming”), mint új bűncselekmény;**
- **a bűncselekmények kivizsgálásának és a vádemelésnek az elősegítése;**
- a külföldön elkövetett bűncselekmények üldözése: mind az uniós állampolgárok, mind az állandó lakosok **akkor is eljárás alá vonhatók legyenek, ha bűncselekményeiket az EU-n kívül követik el;**
- az áldozatok védelmével foglalkozó új rendelkezések annak érdekében, hogy az áldozatok **könnyen hozzájussanak a jogorvoslatokhoz, és a büntetőeljárásban való részvétel ne okozzon számukra szenvedést;**
- a bűncselekmények megelőzése olyan intézkedések révén, amelyek az újbóli bűnelkövetés megelőzését **és a gyermekpornográfiához való internetes hozzáférés korlátozását** helyezik előtérbe.

3. Általános megjegyzések az indokolásról

3.1 Tekintve, hogy „Az Európai Unió Alapjogi Chartájának és a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek megfelelően a gyermek mindenek fölött álló érdekének kell az elsődleges szempontnak lennie az e bűncselekmények elleni küzdelem érdekében tett bármely intézkedés végrehajtása során”, az EGSZB támogatja azt a döntést, hogy a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása mellett aktualizálják, bővítsék és erősítsék meg a nemzeti jogszabályokat. A tagállamoknak a bűncselekmény esetében érvényes területen kívüli joghatóság megállapításához ki kell tudniuk zárni a kettős büntethetőség követelményét. **A tagállamok hatáskörrel kell, hogy rendelkezzenek a gyermekek bármely formában történő szexuális zaklatásának üldözésére.**

3.2 **A meglévő és az új jogszabályokat határozottabban érvényre kell juttatni,** és azokat az Európai Bizottságnak az Europol és a bűnüldöző szervek támogatásával nyomon kell követnie annak biztosítása érdekében, hogy a gyermekek védelme kiemelt kérdés legyen. A szexuális zaklatási és szexuális kizsákmányolási bűncselekmények súlyosságának megállapítására közös elveket és kritériumokat kell kialakítani. Az EGSZB ennek érdekében javasolja, hogy állítsanak fel egy platformot az ilyen bűncselekmények kezelése terén bevált gyakorlatok cseréjére, és a módszertani eszközök, valamint a képzés kidolgozásához egyaránt vegyenek igénybe jogalkotási és nem jogalkotási jellegű mechanizmusokat is. Ennek a helyi szintű oktatás és tudatosságnövelés támogatása érdekében a civil szervezetekkel, a szociális partnerekkel és a nem kormányzati szervezetekkel folytatott szorosabb együttműködést is magában kellene foglalnia.

(³) IWF (www.iwf.org.uk), ECPAT International (<http://www.ecpat.com>), Save the Children (www.savethechildren.org), Missing Children Europe (www.missingchildreneurope.eu), Amnesty International (www.amnesty.org).

3.3 A nagy nyilvánosságot kapott ügyeket – különösen azokat, amelyeknek politikai vagy vallási vonatkozásuk lehet, vagy több esetet foglalhatnak magukban – a bűnismétlés megelőzése érdekében uniós szinten átlátható formában nyomon kell követni. ⁽⁴⁾

3.4 A megelőzési mechanizmusok javítása és az áldozatok sebezhetőségének csökkentése érdekében az irányelvnek más uniós szakpolitikákkal, így például a szociális biztonságra, az oktatásra, a családra, a foglalkoztatásra és a digitális menetrendre vonatkozó politikákkal is összhangban kellene lennie. A gyermekek magas kockázatú, különösen sérülékeny csoportjai között találhatóak a bevándorlók, a menedékkérők, a kísérő nélküli kiskorúak, a szociálisan hátrányos helyzetűek, a kirekesztett vagy fogyatékkal élő gyermekek, a nevelőszülői vagy nevelőintézeti gondozásban élők, valamint azok, akik családjában előfordult már erőszak vagy zaklatás.

3.5 Az Egyesült Államokban és Európában rendelkezésre álló bűnüldözési adatok szoros összefüggéseket mutatnak a még beszélni nem tudó kisgyermek szexuális zaklatását bemutató anyagok letöltése és a valós életben a gyermekek ellen elkövetett szexuális bűncselekmények között. Valószínű, hogy a büntetés fokának kizárólag a testi kapcsolat alapján történő megállapítása még több gyermeket (és különösen kisgyermeket) tesz ki a súlyos zaklatás veszélyének.

3.6 A gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló online tartalom 92 %-a észak-amerikai, európai vagy oroszországi szervereken található. ⁽⁵⁾ Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság, a Tanács és az Európai Parlament erős és privilegizált helyzetben vannak ahhoz, hogy nyomást gyakoroljanak az EU-n kívüli országokra, különösen a világ fejlett részein találhatóakra, követelve, hogy **távolítsák el** a gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló weboldalakat.

3.7 Nagyobb mértékben kell terjeszteni és népszerűsíteni a polgárok között a „kiberbiztonság kultúráját” és az európai digitális menetrendet. ⁽⁶⁾ A gyermekek zaklatását ábrázoló képek felhasználók közti megosztásának növekedése, ⁽⁷⁾ illetve a közösségi hálózatépítő oldalakon egyre inkább jelen lévő „grooming” (gyermekek elcsábítása) terjedése miatt azonnali cselekvésre van szükség az elkövetők – az oldalakat vagy képeket megtekintők és az azoknak tárhelyet biztosító szolgáltatók – azonosítása és az ellenük történő vádemelés érdekében, továbbá nyomon kell követni és le kell állítani azoknak a pénzügyi tranzakcióknak az útját, amelyek a gyermekek zaklatását ábrázoló képekhez való hozzáférést célozzák. Van olyan technológia, amellyel a zaklatás láncának valamennyi elemét azonosítani lehet, és az EU-nak erőteljesebben kell fellépnie, hogy felelős cselekvést követeljen az ICANN ⁽⁸⁾-tól.

⁽⁴⁾ Számos nemrég napvilágra került zaklatási ügy – néhányukra állami beavatkozás révén derült fény – azt mutatja, hogy vallási intézményekben, pedofil körökben, iskolákban és nevelőintézetekben széles körű, rendszeres visszaélések folynak, amelyek közül sokat az egyének, illetve az intézmények imázsának és hírnevének védelme érdekében évtizedeken át takargatnak.

⁽⁵⁾ http://www.iwf.org.uk/documents/20100511_iwf_2009_annual_and_charity_report.pdf.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/index_en.htm.

⁽⁷⁾ Az ISIS projekt megállapította, hogy a fájlcsere (peer to peer) hálózatokban percenként több ezer, gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló fájl osztanak meg. „Supporting Law Enforcement in Digital Communities through Natural Language Analysis”, [A digitális közösségekben történő bűnüldözés támogatása természetes nyelvelmézés segítségével]. Nemzetközi workshop a számítógépes bűnüldözési technológiáról, Springer Lecture Notes in Computer Science 5158, 2008, 122–134. o.

⁽⁸⁾ Internet Corporation for Assigned Names and Numbers [Bejegyzett Nevek és Számok Internetszervezete].

3.8 Az irányelv középpontjában egyértelműen a „gyermekek mindenképp fölött álló érdeke” és a „gyermekek védelme” áll. Egészében véve azonban az irányelvből hiányoznak a foganatosítandó „megelőző intézkedések” részletei. **A megelőzés kérdésének egész Európában elsőrendű fontosságot kell tulajdonítani, és azt a jogalkotással párhuzamosan kell kezelni.** Noha az Európai Bizottságnak nincs túl széles hatásköre a megelőzés terén, az irányelvvel segítenie kellene, hogy mások megelőző intézkedéseket hozhassanak, és mechanizmusokat kellene teremtenie erre.

3.9 A megelőzés keretében további finanszírozást lehetne kérni az európai bizottsági programok (például a DAPHNE és a keretprogram) kibővítésére, illetve a civil társadalmi partnerek által végrehajtható új programok kidolgozására. Az EGSZB úgy véli, hogy hatékony megelőző mechanizmusnak bizonyulhat, ha a nagyközönséget tájékoztatják a gyermekek számára ártalmas egyes magatartásokat büntető megfelelő jogszabályok létezéséről.

3.10 A gyermekek szexuális zaklatásának megelőzésében kulcsfontosságú a beavatkozás, és azt a jogi szankciókkal párhuzamosan kell alkalmazni. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy **A javaslat okai és céljai** alatt, ahol az áll, hogy „A következő konkrét célokot kellene megvalósítani: hatékony bűnüldözés; a sértettek jogainak védelme; valamint a gyermekek szexuális zaklatásának és kizsákmányolásának megelőzése”, a szöveget ki kellene egészíteni a következőkkel: **„többek közt a gyermekkorú áldozatok megfelelően képzett személyzet általi gyors azonosítása, illetve az áldozatok és az elkövetők gyermekközpontú kezelésének biztosítása révén”.**

3.11 Megelőző intézkedéseket és bünvádi eljárások meghatározását kell fontolóra venni a közösségi és **fájlcsere (peer to peer)** hálózatokon előforduló zaklatások és képcserék ellen. A fájlmegosztás növekedése, illetve a közösségi hálózatépítő oldalakon egyre inkább jelen lévő „grooming” miatt azonnali cselekvésre van szükség az elkövetők – az oldalakat megtekintők és az azoknak tárhelyet biztosító szolgáltatók – azonosítása és az ellenük történő vádemelés érdekében.

3.12 A javaslat (okok és célok) kiemeli, hogy **„Európában a gyermekek jelentős kisebbségét érheti szexuális támadás gyermekkoruk során”.** **Az Európán kívüli gyermekek fenyegetettségét is figyelembe kell venni:** a gyermek a világon mindenütt gyermek; védelemre van szüksége az Európából érkező utazó szexuális bűnelkövetők ellen is, akik más európaiakat vagy Európán kívüli gyermekeket zaklatnak.

3.13 A „gyermekpornográfia” kifejezést (cím, illetve meghatározás formájában és végig a szövegben) a **„gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló képek vagy anyagok”** kifejezéssel kell felváltani. A pornográfiahoz az erotikát társítjuk.

3.14 „**Turizmus**”: Az irányelvben szerepel a „szexturizmus” kifejezés ((9) preambulumbekzdés). A területen működő szakértők és civil szervezetek által ma használt kifejezés az „utazó szexuális bűnelkövetők”.⁽⁹⁾ Ahogyan azt „A gyermekek megóvása az utazó szexuális bűnelkövetőkről” című korábbi EGSZB-vélemény⁽¹⁰⁾ is kiemelte, a „turizmus” kifejezést az üdüléssel és az örömmel azonosítjuk.

3.15 „**Hagyományok**” [(7) preambulumbekzdés]: „Ez az irányelv nem irányadó azokra a tagállami szakpolitikákra nézve, amelyek (...) beleegyezésen alapuló, az emberi fejlődés során a szexualitás normális felfedezésének tekinthető szexuális cselekményekre vonatkoznak, figyelembe véve az **eltérő kulturális és jogi hagyományokat** (...)”. Az EGSZB javasolja, hogy a mobilitással, a bevándorlással és az Európa-szerte változóban lévő társadalmi értékekkel összefüggésben tartsanak vitákat és konzultációkat a „hagyományok” e területekre gyakorolt hatásáról. A konzultációknak és a jogi vonatkozásoknak ki kellene terjedniük az olyan kulturális gyakorlatokra is, mint például a női nemi szervek megcsonkítása, ami a gyermekek szexuális zaklatásának tekinthető.

3.16 „**Nyilvánosan hozzáférhető**” [(13) preambulumbekzdés]: „A (...) gyermekpornográfia (...) nem tekinthető véleménynyilvánításnak. A gyermekpornográfia elleni küzdelem érdekében csökkenteni kell a gyermekek szexuális zaklatását tartalmazó anyagok forgalmát annak révén, hogy megnehezítik ilyen képek feltöltését a nyilvánosan hozzáférhető világhálóra.” **Az irányelvnek meg kell akadályoznia a gyermekekkel való szexuális visszaélésekről készült anyagok bármely médiumban és bármilyen formában való megjelenését.**⁽¹¹⁾ Az „ábrázol” kifejezés nem terjed ki minden rendelkezésre álló anyagra, és az irányelvnek rendelkeznie kellene a gyermekekkel való szexuális visszaélésekről készült nem vizuális jellegű anyagokról is. Az irányelvnek ezen túlmenően figyelembe kellene vennie a „művészi szabadság” és a „véleménynyilvánítás” elvét is, biztosítandó, hogy egyik se legyen félreértelmezés tárgya a gyermekekkel való szexuális visszaélésekről készült anyagok kapcsán. Ezért a 2. cikk „gyermekpornográfia” fogalm meghatározását tartalmazó b) pontját a következők szerint kellene módosítani. Az i. alpontban: **„bármely adathordozó, amely (...) gyermeket mutat be”,** a ii. alpontban: **„a gyermek nemi szerveinek bármely (...) bemutatása”** és a iii. alpontban: **„gyermeknek látszó személyt bemutató adathordozó”.**

3.17 Azzal kapcsolatban, hogy „ösztönzik az internetszolgáltatókat, hogy önkéntességi alapon dolgozzanak ki magatartási kódexeket és iránymutatásokat az ilyen internetes oldalakhoz történő hozzáférés letiltására” [(13) preambulumbekzdés], az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tartalomnak a forrásnál való eltávolítását kell prioritásként kezelni, és csak abban az esetben, ha ez nem lehetséges (az EU-n kívül), kellene a kérdéses oldalakhoz való hozzáférést letiltani. Ha az ágazat, az internetszolgáltatók, a gazdasági és pénzügyi szereplők – például a hitelkártyacégek – valóban komolyan elkötelezettek a zaklatástípus felszámolása iránt, akkor Európán belül ezt jogi követelménnyé kellene tenni.

⁽⁹⁾ CEOP.

⁽¹⁰⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

⁽¹¹⁾ HL C 224., 2008.8.30., 61. o.

4. Az irányelv egyes cikkeire vonatkozó megállapítások

4.1 Az 1. cikket („Tárgy”) a következőkkel kellene kiegészíteni „Ezen irányelv célja a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozó szabályozási minimumok megállapítása a gyermekek szexuális **zaklatása és kizsákmányolása, valamint a gyermekekkel való szexuális visszaélésekről készült anyagok bemutatása terén.**”

4.2 A 2. cikk b) pontjának iv. alpontjában a „szexuális magatartást tanúsító” kifejezést a következőkkel kellene kiegészíteni **„vagy úgy bemutatott (gyermek)”.**

4.3 2. cikk b) pont: az „elsődlegesen” szót az egész pontból törölni kellene, mert hangsúlytalanabbá teszi a „nemi vágy felkeltése céljából” részt.

4.4 2. cikk e) pont: törölni kell a következő kivételeket **„kivéve az államokat, illetve a közhatalmi jogosítványokat gyakorló közjogi testületeket, valamint a nemzetközi közjogi szervezeteket”,** hiszen jogi személyek esetén a gyermekek szexuális zaklatása nem maradhat büntetlenül.

4.5 3. cikk (3) bekezdés és 8. cikk: „beleegyezés”. Ami a következő mondatot illeti: „A nemzeti jog szerinti beleegyezési korhatárt el nem érő gyermekkel folytatott szexuális tevékenység miatt kiszabható szabadságvesztés felső határa legalább öt évig terjedjen”, meg kell jegyezni, hogy az ENSZ gyermekjogi egyezménye és a vonatkozó európai jog a gyermeket „18 év alatti”-ként határozza meg, ezért a fenti terminológia ellentmondásos. Ezzel a kérdéssel a 8. cikk („Egykorúak közötti, beleegyezésen alapuló szexuális tevékenység”) részben foglalkozik. A 3., 4., 5. és 8. cikk ráadásul nem szabályozza a jogszabály által meghatározott beleegyezési korhatárt elért vagy annál idősebb gyermekek közötti, beleegyezésen alapuló szexuális tevékenységet. Az EGSZB úgy véli, hogy erről a kérdéstről még további vitákat kell folytatni a tisztánlátás végett. Az EGSZB ösztönözné a tagállamokat, hogy használják ki az ezen új irányelv nyújtotta lehetőséget arra, hogy Európa-szerte egyéges beleegyezési minimumkorhatárt állapítsanak meg. Az „életkor szerint hozzá közelálló személy” fogalma is további tisztázásra szorul.

3. cikk (4) bekezdés i. pont: figyelemmel a családon belüli esetek nagy számára, a „szülői felelősség”-et a bizalmi helyzet egyik aleseteként külön meg kellene említeni. Ez összhangban lenne az ENSZ gyermekjogi egyezményének 5. cikkével. Emellett az „elismert” kifejezést a „gyermekkel kapcsolatban fennálló, elismert bizalmi, hatalmi vagy befolyási helyzettel” kifejezésből törölni kellene. Ez az Európában történt, nem csupán a pedofil köröket érintő, hanem a családokban vagy az egyházi, az oktatási intézményekben, továbbá az alternatív gondozóintézetekben előfordult esetek miatt aggodalomra ad okot. Fontos, hogy egyetlen politikai vagy vallási méltóság se mentesülhessen sem a büntetőeljárás, sem a kihallgatás vagy a nyilvánartásba vétel alól.

4.6 3. cikk (5) bekezdés: A szexuális zaklatással kapcsolatos bűncselekményeknek ebben a felsorolásában szerepelnie kell az „*exhibitionizmus*”-nak is, miután az Európai Bizottság elfogadható fogalom meghatározást dolgoz ki erre a magatartásra. ⁽¹²⁾

4.7 A 4. cikk (2), (3), (4) és (5) bekezdése a „*pornográf előadásokkal*” foglalkozik, és valódi gyermekek közvetlen részvételére vonatkozik, ami összekeverhető a gyermekpornográfiával kapcsolatos bűncselekményekkel foglalkozó 5. cikkkel. Nagyra értékelnék egy magyarázó feljegyzést a félreértések elkerülése végett.

4.8 4–8. cikk: az irányelvnek egyértelmű fogalom meghatározást kellene tartalmaznia a „*szándékos*” kifejezés vonatkozásában.

4.9 4. cikk (1) bekezdés: A „*szándékos*” kifejezést el kellene hagyni, hiszen az lehetővé teszi, hogy az elkövetők a büntető-eljárás elkerülése érdekében azt állítsák, hogy nem voltak tisztában az áldozat életkorával. ⁽¹³⁾

4.10 4. cikk (8) bekezdés: a „*gyermekkel folytatott szexuális tevékenység (...)*” kifejezést ki kellene egészíteni a „*vagy az ilyen tevékenységbe való beleegyezés*” kifejezéssel, és a rendelkezésnek a következők útján lehetővé kellene tennie a büntető-eljárás megindítását: „*függetlenül attól, hogy sor kerül-e a szexuális tevékenységre*”.

4.11 A 6. cikket („*Gyermekek szexualitásra való felhívása*”) ki kellene egészíteni a szexualitásra való felhívás különböző módzataival, így a gondozási-nevelési feladatokat ellátó felnőttek általi, és a nem interneten megvalósuló ilyen felhívásokkal is.

4.12 7. és 9. cikk: az irányelv többi részéhez hasonlóan ezekben a cikkekben is meg kellene határozni a bűncselekményhez kapcsolódó büntetési tételeket.

4.13 7. cikk (3) bekezdés b) pont: az utazó zaklatók egy része alkalmi elkövető, akik akkor élnek a szexuális zaklatás lehetőségével, amikor azt felkínálják nekik. Ezért az EGSZB javasolja az „*utazásszervezés és/vagy egyéb előkészítő tevékenység a 3–7. cikkben említett bűncselekmények bármelyike elkövetésével összefüggésben*” tényállásának büntethetővé tételét.

4.14 8. cikk: Az „*amennyiben annak során zaklatás nem valósul meg*” kifejezés helyett a következőt kellene beilleszteni: „*amennyiben annak során kényszerítésre nem került sor*”.

4.15 A 9. cikket („*Súlyosbító körülmények*”) a következőkkel kellene kiegészíteni: „*a bűncselekmény során súlyos erőszakot alkalmaztak vagy súlyos sérelmet okoztak a gyermeknek, vagy ezek veszélye fennállt*”.

4.16 Tekintettel arra, hogy ezek a bűncselekmények milyen, akár a felnőttkorban is fennmaradó károkat okoznak a gyermekkorú áldozatoknak, az EGSZB javasolja, hogy e bűncselekmények ne évülhessenek el, illetve egy meghatározott ideig mindenképpen büntethetők legyenek.

4.17 A 10. és 12. cikk nem veszi számításba az áttelepülő elkövetőket, és nem megy elég messzire a zaklatók utazásának megakadályozása terén. Egy korábbi véleményben ⁽¹⁴⁾ az EGSZB együttműködött az ECPAT ⁽¹⁵⁾ szervezettel, és a következőket ajánlotta:

- felülvizsgálat és az engedély megtagadása;
- kétoldalú együttműködési megállapodások;
- megállapodások az elítélt bűnelkövetők kiutasításáról;
- a határátlépést megtiltó rendelkezések alkalmazása.

4.18 11. cikk („*A jogi személyek felelőssége*”): A jogi személyeket minden olyan esetben felelősségre kell vonni, ha lehetővé tették a zaklató személy magatartását, függetlenül attól, hogy haszonélvezői-e a cselekménynek vagy sem. Ezért „*a jogi személy javára*” szövegrészt törölni kell.

4.19 A 12. cikk b) pontját („*A jogi személyek elleni szankciók*”) úgy kellene módosítani, hogy az elkövetőt ne csak a kereskedelmi tevékenység folytatásától tiltsák el, hanem „*bármely olyan tevékenység folytatásától*” is, amelynek révén kapcsolatba kerülne gyermekekkel.

4.20 A 13. cikkben („*Büntetőeljárás mellőzése*”) nem csupán „*lehetőséget kell biztosítani*”, hanem „*biztosítani kell*”, hogy a gyermekek mentesüljenek a büntetőeljárás, illetve a büntetés kiszabása alól jogellenes cselekményekben való részvételük miatt, ha arra annak közvetlen következményeként került sor, hogy az említett bűncselekmények áldozataivá váltak.

4.21 A 14. cikk a „*nyomozás és a büntetőeljárás*” kérdésével foglalkozik. Annak érdekében, hogy a nyomozás és büntetőeljárás praktikus és hatékony legyen, megfelelő rendelkezést kell alkotni az új és elterjedőben lévő technológiákra vonatkozó képzést, tanácsadást és kutatást lehetővé tévő alapokhoz való hozzáférésről. A nyomozati eljárásnak teljesen átláthatónak kell lennie. A cikkben azt is lehetővé kellene tenni, hogy bizonyos bűncselekménytípusok ne évülhessenek el.

4.22 14. cikk (2) bekezdés: Ami a „*kellő időben*” kifejezésről, a tagállamok számára rugalmasságot kell biztosítani az elévülés alkalmazása terén annak érdekében, hogy a cselekmény által az áldozat életére, egészségére, és/vagy jólétére gyakorolt hatás súlyosságát is figyelembe vehessék.

4.23 Az EGSZB javasolja, hogy az irányelv mondja ki, hogy a nemzeti jog alapján fennálló elévülés az áldozat nagykorúvá válásakor lép életbe. Javasolja továbbá, hogy az Európai Bizottság munkálkodjon az egyes nemzeti elévülési szabályok összehangolásának előmozdításán, azt elkerülendő, hogy határon átnyúló nyomozások esetén a bűnüldöző szervek félreértésekbe ütközzenek vagy hibákat vétessenek.

⁽¹²⁾ Erre a kérdésre nemrég egy portugál eset hívta fel a figyelmet.

⁽¹³⁾ Az ECPAT egy külön rendelkezés kidolgozását javasolja a bizonyítási teher megfordításáról a gyermekekkel való szexuális visszaélésekről készült anyagokban szereplő személyek életkora kapcsán annak érdekében, hogy a bizonyítás terhe az ilyen anyagokat készítő, terjesztő, és/vagy birtokló személyeken legyen. Hollandia már kidolgozott egy ilyen rendelkezést.

⁽¹⁴⁾ Lásd az 1. l. lábjegyzetet.

⁽¹⁵⁾ ECPAT: End Child Prostitution, Child Pornography and the Trafficking of Children for Sexual Purposes [Vessünk véget a gyermekprostitúciónak, a gyermekpornográfiának és a szexuális célú gyermekkereskedelemnek]. Az ECPAT különleges tanácsadói státusszal rendelkezik az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsában (ECOSOC).

4.24 A 14. cikk (3) bekezdésében a „*hatékony nyomozati eszközök álljanak (...) rendelkezésére*” mondatrész vonatkozásában biztosítani kell, hogy az eszközök mellett az azok használatára képes, alaposan kiképzett személyzet is rendelkezésre álljon.

4.25 A 15. cikk támogatja a „*bejelentés*”-t, ám nem határozza meg a gyermekekkel foglalkozó szakemberek gyors beavatkozásának hatékony támogatását célzó mechanizmusokkal és finanszírozással kapcsolatos részleteket. Tekintettel arra, hogy a gyermekek elleni szexuális bűncselekményeket gyakran nem jelentik be, valamennyi tagállamban hatékony és hozzáférhető bejelentési mechanizmusokat kellene létrehozni.

4.26 A gyanúsítottak, illetve a megtörtént szexuális zaklatás vagy kizsákmányolás időben történő bejelentésének előmozdítása érdekében fontos biztosítani, hogy a jóhiszemű bejelentést tevő szakemberek védelemben részesüljenek büntető- vagy polgárjogi feljelentésekkel, etikai bizottságok előtti panaszokkal és a titoktartással kapcsolatos szabályok megsértése miatt indított eljárásokkal szemben.

4.27 A 16. cikk (1) bekezdésének d) pontja („*A joghatóság és a büntetőeljárás összehangolása*”) nem terjed ki a gyanúsítottak kiadatásának egyetlen aspektusára sem. Ezzel a kérdéssel az ENSZ gyermekjogi egyezménye fakultatív jegyzőkönyvének 5. cikke foglalkozik, amit a bizottsági irányelvben is figyelembe kellene venni. A fenti pontban a „*területén székhellyel rendelkező jogi személy*” mondatrészt a következőkkel kellene kibővíteni: „*területén székhellyel rendelkező, ott letelepedett vagy ott működő jogi személy*”.

4.28 16. cikk (2) bekezdés: a „*hogy joghatósága kiterjed azon helyzetekre, amikor a (...) 3. és a 7. cikkben említett bűncselekményeket*” mondatrészbe az EGSZB véleménye szerint a 3., 4., 5., 6. és 7. cikkre való hivatkozást is be kellene illeszteni.

4.29 16. cikk (3) bekezdés: ha a tagállamok komolyan gondolják a gyermekek egész világra kiterjedő védelmét, akkor nem lehetnek kivételek. Ennélfogva törölni kellene azt a lehetőséget, hogy „*A tagállam határozhat úgy, hogy nem alkalmazza, illetve csak bizonyos esetekben vagy körülmények között alkalmazza a(z ...) joghatósági szabályokat, amennyiben a bűncselekményt nem a területén követték el.*”

4.30 17. cikk (1) bekezdés: a „*segítséget (...) kell nyújtani*” mondatrészt illetően az EGSZB azt javasolja, hogy minden tagállam biztosítsa a 3–7. cikk szerinti bűncselekmények áldozatául esett gyermekek számára a megfelelő és szakszerű segítséget, beleértve a biztonságos helyen való elhelyezést, valamint az orvosi és pszichoszociális segítséget és az oktatást is. A tagállamoknak biztosítaniuk kellene, hogy ezeket a szolgáltatásokat képzett szakemberek nyújtsák, és hogy a gyermekek kulturális identitását/hátterét, nemét és életkorát mindvégig tiszteletben tartásák.⁽¹⁶⁾ Ezek az intézkedések csökkentenék az áldozatok kiszolgáltatottságát és elősegítenék a megelőzést.

4.31 A „*bűnügyi nyomozások*”-kal foglalkozó 19. cikk tárgya megegyezik az ENSZ gyermekjogi egyezménye 8. cikkének tárgyával, amit az Európai Bizottság irányelvben figyelembe kellene venni.

⁽¹⁶⁾ Rio de Janeiro-i Nyilatkozat és Felhívás a gyermekek és fiatalok szexuális kizsákmányolásának megelőzésére és megállítására.

4.32 Ezen túlmenően az EGSZB javasolná egy hivatkozás bevezetését az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsának a bűncselekmények gyermekkorú áldozatainak és szemtanúinak védelmére vonatkozó intézkedésekről szóló 2005/20. sz. határozatában foglalt iránymutatásokra.⁽¹⁷⁾

4.33 Számos gyermek, akiket a szüleik zaklattak és eladtak, illetve gyermekkereskedők vagy a prostitúcióval foglalkozó felnőttek zaklattak, elveszíti a felnőttekbe vetett bizalmát. Emiatt a nyomozás megkezdése előtt először egy bizalmi kapcsolatot kell kialakítani a felnőttek és az érintett gyermek között. A tagállamoknak így azonosítaniuk kell a gyermekkorú áldozatokat, és többek között szállás, gondozás, védelem és szakszerű pszichológiai szolgáltatások segítségével újra fel kell építeniük a gyermek életét, ezzel segítve az ilyen bűncselekmények büntetésére vonatkozó jogszabályok végrehajtását.

4.34 19. cikk (3) bekezdés e) pont: a pont szövegét a következők szerint kellene kiegészíteni „*lehetőség szerint korlátozzák a kihallgatások számát, és ezeket kizárólag akkor folytassák le, ha a büntetőeljárás céljából vagy a gyermekek biztonságának és jólétének garانتálása érdekében feltétlenül szükséges*”.

4.35 A 21. cikket („*A gyermekpornográfiát tartalmazó weboldalakhoz való hozzáférés letiltása*”) át kellene fogalmazni.⁽¹⁸⁾ A weboldalak eltávolításának elsőbbséget kell élveznie a hozzáférés letiltásával szemben, amit másodlagos intézkedésnek kellene tekinteni olyan esetekre, amikor az eltávolítás nem megoldható. A hozzáférés letiltása az eltávolítás mellett rövid távú taktikaként működhet a hozzáférés meggátolására és az ártatlan felhasználóknak a gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló tartalomtól való megvédésére.⁽¹⁹⁾ Ebben a cikkben meg kellene követelni a tagállamoktól, hogy azonnal intézkedjenek az érintett weboldal eltávolításáról.

4.36 Ha az eltávolítás nem lehetséges azonnal, erőfeszítéseket kellene tenni az olyan oldalakon történő mozgások és tevékenységek nyomon követésére, amelyek kapcsolatba hozhatók gyermekekkel szembeni szexuális visszaélést bemutató tartalmak terjesztésével. Ezáltal az illetékes szervek és a nemzetközi bűnüldöző hatóságok hozzájuthatnának az ilyen tartalmak későbbi eltávolításához, illetve az ezek terjesztőivel szembeni eljárások megindításához szükséges információhoz. Az EGSZB javasolja

— a doménnévbejegyzők és az illetékes hatóságok nemzetközi erőfeszítéseit a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélést bemutató tartalmakhoz kapcsolódó domének törlése érdekében;

— nagyobb erőfeszítések megtételét a fájlmegosztási tevékenység vizsgálatára, a *peer-to-peer* fájlmegosztást is beleértve.

4.37 21. cikk (2) bekezdés: erőfeszítéseket kellene tenni annak megrendelése vagy más módon való biztosítása érdekében is, hogy a pénzügyi tranzakciók nyomon követéséről és leállításáról, amelyek a szolgáltatásaik igénybevétele segítségével a gyermekek zaklatását ábrázoló képekhez való hozzáférést célozzák.

⁽¹⁷⁾ Lásd: <http://www.un.org/docs/ecosoc/documents/2005/resolutions/Resolution%202005-20.pdf>.

⁽¹⁸⁾ Lásd az Internet Watch Foundation [Internetfigyelő Alapítvány] jelentését a hozzáférés letiltásáról és az eltávolításról.

⁽¹⁹⁾ <http://www.iwf.org.uk/public/page.148.htm>.

5. További elemek, amelyeknek az irányelvbe való beemelését meg kell fontolni

5.1 Az irányelv nem tesz említést az adatvédelemről. A gyermekek védelmének az Emberi jogok európai egyezményében rögzítettek szerint bizonyos jól meghatározott esetekben elsőbbséget kell élveznie az adatvédelemmel és a szólásszabadsággal szemben.

5.2 Szorosabb bűnüldözési együttműködést, az elkövetők országos és nemzetközi kezelési rendszereit és egy gyermekeltűnésekről értesítő rendszert kell uniós szinten bevezetni.

5.3 Nem foglalkozik a javaslat a gyermekek zaklatásának olyan aleteivel, amikor az elkövető egy vagy több gyermek. Ezt a speciális esetek közt kellene szerepeltetni, például a 9. cikkbe beillesztve. Erre a szöveg csak egy rövid megjegyzés erejéig tér ki, a bűnmegelőzési programokról szóló 20. cikkben. ⁽²⁰⁾

5.4 A szubszidiaritás elvének teljes körű tiszteletben tartása mellett az EGSZB felhívja a tagállamokat, hogy fontolják meg olyan egyedi intézkedések bevezetését, amelyek biztosítják, hogy az áldozatvédelemben dolgozók kiegészének elkerülése érdekében megfelelő pszichológiai segítség és szupervíziós rendszerek álljanak rendelkezésre. A személyzet oldaláról nézve ezt kötelező előírásá kell tenni, nem pedig választható opcióvá.

Kelt Brüsszelben, 2010. szeptember 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Mario SEPI

5.5 Az EGSZB szerint öröndetes, hogy az Európai Bizottság felismerte, hogy nagyobb szükség van a következőkre: „információ- és tapasztalatcsere a büntetőjárás során, védelem és megelőzés, tudatosság-erősítés, együttműködés a magánszektoralal, továbbá az önszabályozás ösztönzése”. Ezzel kapcsolatban az EGSZB rávilágítana a munkahelyek figyelembevételére. Ez lehetővé tenné, hogy a munkaadók és munkavállalók tudatában legyenek felelősségüknek az illegális tevékenységek bejelentése terén, amelyek először esetleg a munkavégzés helyén vagy ügyfelek/szállítók révén kerülnek napvilágra. ⁽²¹⁾

5.6 Az EGSZB megjegyzi, hogy az új irányelv végrehajtása nem jár többletköltségekkel. Több erőforrásra van azonban szükség például a nyomozások, a nyilvánosság elé tárás, a képzés, a tanácsadás és a jogsegélynyújtási szolgáltatások terén annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen zaklatást mielőbb felszámoljuk.

5.7 Végül pedig a tartalomterjesztők azonosítása és bíróság elé állítása, illetve a gyermekek szenvedéstől való megmentése érdekében az EGSZB támogatná egy, a gyermekek ellen világszerte elkövetett szexuális zaklatásokat és ilyen jellegű tartalom terjesztését vizsgáló **nemzetközi bűnüldöző testület** felállítását. Számos olyan taktika létezik, ⁽²²⁾ amelyek hatására az ilyen tartalmak elérhetősége minimálisra csökkenthető, és amely – ha globális szinten bevezetik – biztosíthatja, hogy a nemzetközi reakció e bűncselekmények esetében hatékonyabb, gyorsabb és elrettentőbb legyen.

⁽²⁰⁾ A becslések szerint a gyermekek elleni szexuális bűncselekményeket elkövetők mintegy egyharmada 18 év alatti (May-Chahal és Herzog, 2003).

⁽²¹⁾ Az EGSZB javasolta egy európai projekt indítását „Európa a gyermekek szexuális kizsákmányolása ellen – MONDJ NEMET!” címmel (lásd az 1. lábjegyzetben hivatkozott véleményt).

⁽²²⁾ Lásd az Internet Watch Foundation [Internetfigyelő Alapítvány] jelentését